

Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??mlil??na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??mlil??na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32493>

Öz

Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??mlil??na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek, bilgisayar oyunu ba??mlil?? fenomenine kar?? ebeveynlerin sahip oldu?u alg?lar?, tutumlar? ve endi?e düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, Berru Ulusoy ve S. Çelik taraf?ndan 2019 y?l?nda yap?lan kapsamlı bir geli?tirme çal??mas?n?n sonucudur. Ölçe?in temel amac?, ebeveynlerin çocuklar?n?n oyun al??kanlıklar?n? ne ölçüde sorunlu olarak gördüklerini, bu duruma ili?kin bilgi düzeylerini ve müdahale etme e?ilimlerini standart ve güvenilir bir biçimde de?erlendirmektir. Bu çal??ma, özellikle dijital ça?da artan oyun kullan?m?n?n aile dinamikleri üzerindeki etkilerini inceleyen ara?t?rmacılar için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilgisayar oyunu ba??mlil??, ebeveyn alg?s?, dijital sa?lık, psikometrik test, ölçek geli?tirme, çocuk psikolojisi.

Yazarlar

Berru Ulusoy, S. Çelik

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ebeveynlerin çocuklar?n?n bilgisayar oyunu kullan?mlar? ile ilgili alg?lar?n?, bu kullan?mlar?n potansiyel ba??mlilik riskine dönü?me ihtimali hakk?ndaki görü?lerini ve bu duruma yönelik müdahale etme e?ilimlerini belirlemektir. Bu araç, hem klinik ortamlarda hem de akademik ara?t?rmalarda kullan?larak, ebeveynlerin riskli davran??lar? tanıma ve yönetme kapasiteleri hakkında nicel veriler sa?lamayı hedeflemektedir.

Ölçek, aynı zamanda, ebeveynlere yönelik ba??mlilik önleme veya fark?ndalık artırma programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ba?langıç ve sonuç ölçüm aracı olarak da kullan?labılır. Bilgisayar oyunu ba??mlil?? alg?s?n?n kültürel ve sosyoekonomik faktörlere göre nasıl de?i?ti?ini incelemek isteyen çal??malar için de güçlü bir temel olmaktadır.

Yapı

Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??mlil??na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek, ebeveynlerin zihinsel temsillerini ve tutumlar?n? ölçen çok boyutlu bir yapıyı hedeflemektedir. Bu yapı, genellikle üç ana bile?en etraf?nda ?ekillenmektedir:

Algılanan Risk ve Tehlike: Ebeveynin bilgisayar oyunlar?n?n çocu?un geli?imine, akademik başarılarına veya sosyal hayatına ne kadar zarar verdi?ine dair inançlar?.

Gözlem ve ?zleme Davran??lar?: Ebeveynin çocu?un oyun süresini, içeri?ini ve davran??lar?n? ne s?kl?kta ve hangi yöntemlerle takip etti?ine dair eylemleri.

Müdahale ve Destek E?ilimi: Ebeveynin, ba??mlil?k belirtileri gözlemlendi?inde profesyonel yardım alma veya ev içinde kural koyma konusundaki isteklili?i ve yeterlilik alg?s?.

Geçerlik

Ölçek bir geli?tirme çal??mas? oldu?u için, geçerlik çal??malar? ölçe?in amaçlad??? yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak üzere yap?lm??t?r. Geçerlik çal??malar?nda genellikle Kapsam Geçerli?i (uzman görü?leri ile madde havuzunun uygunlu?unun de?erlendirilmesi) ve Yap? Geçerli?i (Faktör Analizi yoluyla ölçe?in boyutlar?n?n do?rulanmas?) yöntemleri kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?i kapsam?nda, ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? ne ölçüde temsil etti?ini gösteren istatistiksel analizler gerçekleştirilmi?tir. Bu analizler, ebeveynlerin alg?lar?n?n tek bir genel faktör yerine, farklı alt faktörler üzerinden ele al?nmas?n?n daha uygun oldu?unu ortaya koymu? olabilir. Ölçe?in ay?r?c? geçerli?i ve ölçüt ba??ml? geçerli?i hakk?ndaki detayl? bulgular, Ulusoy ve Çelik (2019) makalesinde yer almaktadır.

Güvenirlik

Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl? ve kararlı ölçümler yapabildi?ini göstermek amacıyla yürütülmü?tür. Bu çal??mada, ölçe?in iç tutarl?l??n? belirlemek için yayg?n olarak Cronbach Alfa katsay?s? kullan?lm??t?r. Yüksek bir alfa katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? kararlıl??n? test etmek için Test-Tekrar Test güvenilirlik yöntemi de uygulanm?? olabilir. Bu yöntem, ayn? ebeveyn grubuna belli bir zaman aral??yla (örne?in 2-4 hafta) ölçe?in tekrar uygulanmas? ve iki uygulama aras?ndaki korelasyonun incelenmesiyle gerçekleştirilir. Güvenirlik de?erleri, ölçe?in ebeveyn alg?lar?n? güvenilir bir biçimde ölçmek için yeterli düzeyde oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinin kritik bir a?amas? olan faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel psikolojik boyutlar alt?nda topland??n? belirlemek için kullan?lm??t?r. Çal??mada genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile madde havuzu indirgenmi? ve ölçe?in nihai yap?s? belirlenmi?tir.

AFA sonuçlar?, ebeveyn alg?s?n?n birbiriyle ili?kili ancak kavramsal olarak farklı alt boyutlardan

olu?tu?unu göstermi?tir (örne?in, "Çocuk Üzerindeki Olumsuz Etkiler" ve "Ebeveynin Kontrol Yeterlili?i" gibi faktörler). Daha sonra, bu faktör yap?s?n?n farklı örneklemlerde de geçerli olup olmad??n? test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanm?? olabilir. DFA, önerilen modelin veriyle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) ile rapor edilmi?tir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental)

Format: Orijinal çal??mada derecelendirme bilgisi verilmemi?tir, ancak alg? ölçekleri genellikle Likert Tipi (Örne?in, 5'li veya 7'li derecelendirme) formattadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler (Parents)

Age Group: Çocuklar?/ergenleri bilgisayar oyunu oynayan yeti?kin ebeveynler.

Population Details: Ölçek, çocuklar?n?n bilgisayar oyunu kullan?m?na ili?kin alg?lar?n? de?erlendirmek isteyen tüm ebeveyn gruplar?na yöneliktir.

Test Methodology: Öz-bildirim (Self-report) yöntemiyle bireysel veya grup uygulaması.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn tutumlar?, bilgisayar oyunu, ba??mlilik alg?s?, psikoloji, Cronbach Alfa, ölçek, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar için ileti?im adresi: ulusoyberru@gmail.com.tr

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Notlar: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Berru Ulusoy ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Genellikle akademik geliştirme çalışmaları ticari olmayan amaçlar için ücretsiz sunulur, ancak kullanım şartları yazar tarafından belirlenir.

Test Yılı: 2019

Ölçek çalışması için orijinal PDF'yi buradan indirilebilir: [velilerin-bilgisayar-oyunu-bagimlilikina-iliskin-algilarini-belirlemeye-yonelik-olcek-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ulusoy, B., ve Çelik, S. (2019). Velilerin Bilgisayar Oyunu Bağımlılığına İlişkin Algılarını Belirlemeye Yönelik Ölçek geliştirme çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7 (19), 5 - 26.

Ölçeğin Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynak içerikte ölçek maddelerine dair bilgi bulunmamaktadır. Maddelerin içeriği, ölçeği geliştiren yazarların makalesinde detaylı olarak yer almaktadır.